

Zbirka odločb sodne prakse

Zadeva C-697/22 P

**Koiviston Auto Helsinki Oy, nekdanja Helsingin Bussiliikenne Oy,
proti
Evropski komisiji**

Sodba Sodišča (četrti senat) z dne 29. julija 2024

„Pritožba – Državne pomoči – SA.33846 (2015/C) (ex 2014/NN) (ex 2011/CP) – Upošteveni element po objavi sklepa o začetku formalnega postopka preiskave – Opredelitev upravičenca do pomoči – Obveznost objave sklepa o spremembi sklepa o začetku postopka – Pravica upravičenca do pomoči, da predloži pripombe – Bistvena postopkovna zahteva – Nezdržljivost z notranjim trgov – Vračilo pomoči, ki ga je odredila Evropska komisija – Zneski, ki jih je treba izterjati – Pristojnost zadevne države članice“

- 1. Pomoči, ki jih dodelijo države – Pregled Komisije – Upravni postopek – Obveznost Komisije, da zainteresirane stranke pozove k predložitvi pripomb – Bistvena postopkovna zahteva – Obseg – Obveznost Komisije, da v sklepu o začetku formalnega postopka preiskave povzame upoštevene dejanske in pravne elemente – Podjetje, ki je prejemnik pomoči in je bilo opredeljeno v sklepu o začetku formalnega postopka preiskave ter ga je pozneje prevzela druga družba – Končni sklep, s katerim se je obveznost vračila pomoči zaradi gospodarske kontinuitete razširila na prevzemno družbo – Obveznost Komisije, da sprejme sklep o popravku ali razširitvi sklepa o začetku formalnega postopka preiskave, v katerem je napovedana ta razširitev obveznosti vračila (člen 108(2) PDEU; Uredba Sveta 2015/1589, člen 6(1))*

(Glej točke od 45 do 56, 60 in 61.)

- 2. Pomoči, ki jih dodelijo države – Vračilo nezakonite pomoči – Vzpostavitev prejšnjega stanja – Kršitev načela sorazmernosti – Neobstoj (člen 108 PDEU)*

(Glej točki 79 in 80.)

- 3. Pomoči, ki jih dodelijo države – Vračilo nezakonite pomoči – Določitev dolžnika v primeru prenosa sredstev – Podjetje, ki je prejemnik pomoči in ga je med formalnim postopkom preiskave prevzela druga družba – Razširitev obveznosti vračila na prevzemno družbo v primeru gospodarske kontinuitete – Spoštovanje načela sorazmernosti – Obseg – Vračilo pomoči, omejene na znesek konkurenčne prednosti, ki jo dejansko obdrži prevzemna družba (člen 108(2) PDEU)*

(Glej točko 81.)

4. *Pomoči, ki jih dodelijo države – Vračilo nezakonite pomoči – Izračun zneska, ki ga je treba izterjati – Možnost Komisije, da nacionalnim organom pusti nalogo izračuna natančnega zneska, katerega vračilo je treba zagotoviti – Kršitev načela sorazmernosti – Neobstoj (člen 108 PDEU)*

(Glej točke od 83 do 85.)

5. *Pomoči, ki jih dodelijo države – Pregled Komisije – Upravni postopek – Obveznost Komisije, da zainteresirane stranke pozove k predložitvi pripomb – Bistvena postopkovna zahteva – Obseg – Obveznost Komisije, da v sklepu o začetku formalnega postopka preiskave povzame upoštevne dejanske in pravne elemente – Kršitev – Posledica – Razglasitev ničnosti sklepa, sprejetega ob koncu formalnega postopka preiskave (člena 108(2) in 263, drugi odstavek, PDEU)*

(Glej točko 92.)

Povzetek

Sodišče, ki je ugodilo pritožbi, ki jo je družba Koiviston Auto Helsinki Oy (prej Helsingin Bussiliikenne Oy) vložila zoper sodbo Helsingin Bussiliikenne/Komisija (v nadaljevanju: izpodbijana sodba)¹, je pojasnilo postopkovne obveznosti, ki jih ima Evropska komisija v okviru formalnega postopka preiskave iz člena 108(2) PDEU v zvezi s subjektom, ki nadaljuje gospodarsko dejavnost prvotnega prejemnika državne pomoči in za katerega zaradi uporabe merila gospodarske kontinuitete velja obveznost vračila pomoči. Poleg tega se je izreklo o vlogi Komisije in zadevne države članice pri izračunu pomoči, ki jo je treba izterjati od prevzemnika sredstev prejemnika pomoči. Družba Helsingin Bussiliikenne (v nadaljevanju: nekdanja družba HelB), ki je bila v 100-odstotni lasti mesta Helsinki (Finska), je upravljala avtobusne linije na območju Helsinkov ter ponujala čarterski prevoz in storitve najema avtobusov. Nekdanja družba HelB je bila decembra 2015 prodana družbi Viikin Linja Oy. V skladu z določili prodajne pogodbe se je preimenovala v Helsingin Bussiliikenne Oy (v nadaljevanju: nova družba HelB).

Komisija je na podlagi pritožbe začela formalni postopek preiskave glede več posojil za opremo in investicijskih posojil, ki jih je mesto Helsinki med letoma 2002 in 2012 odobrilo nekdanji družbi HelB in njeni predhodnici družbi HKL-Bussiliikenne (v nadaljevanju: sporni ukrepi). Sklep o začetku tega postopka je bil 10. aprila 2015 objavljen v *Uradnem listu Evropske unije*,² zainteresirane strani pa so bile pozvane, naj v enem mesecu od te objave predložijo pripombe. Komisija, ki je bila junija 2015 obveščena o skorajšnji prodaji nekdanje družbe HelB novi družbi HelB, od zadnjenavedene ni prejela pripomb.

¹ Sodba Splošnega sodišča z dne 14. septembra 2022, Helsingin Bussiliikenne/Komisija (T-603/19, EU:T:2022:555).

² Sklep C(2015) 80 final z dne 16. januarja 2015 o ukrepu SA.33846 (2015/C) (ex 2014/NN) (ex 2011/CP) – Finska – Helsingin Bussiliikenne Oy (UL 2015, C 116, str. 22).

Komisija je s sklepom z dne 28. junija 2019 (v nadaljevanju: sporni sklep)³ ugotovila, da so sporni ukrepi državna pomoč, ki ni združljiva z notranjim trgom in ki jo mora Republika Finska izterjati od prejemnika. Ker je Komisija ugotovila, da med nekdanjo družbo HelB in novo družbo HelB obstaja gospodarska kontinuiteta, je obveznost vračila nezakonite pomoči razširila na zadnje navedeno.

Ker je Splošno sodišče zavrnilo tožbo nove družbe HelB zoper sporni sklep, je ta zoper njegovo sodbo vložila pritožbo.

Presoja Sodišča

Na prvem mestu, Sodišče je preučilo pritožbeni razlog, ki se je nanašal na napačno uporabo prava s strani Splošnega sodišča, ker je razsodilo, da Komisija s tem, da novi družbi HelB ni omogočila, da bi v formalnem postopku preiskave sporne pomoči predložila pripombe, ni kršila bistvene postopkovne zahteve.

Po mnenju pritožnice bi morala Komisija po prenosu nekdanje družbe HelB popraviti ali dopolniti sklep o začetku formalnega postopka preiskave, saj naj bi bil ta prenos nov element, ki ni bil vsebovan v navedenem sklepu.

Sodišče je najprej opozorilo, da mora Komisija na podlagi člena 108(2) PDEU, če se odloči začeti formalni postopek preiskave v zvezi z ukrepom pomoči, zainteresiranim strankam omogočiti, da predložijo pripombe. Ta obveznost ima značaj bistvene postopkovne zahteve, saj je bistveni procesni pogoj, ki je neločljivo povezan s pravilnim oblikovanjem ali izražanjem volje avtorja akta. V zvezi s tem je objava obvestila v *Uradnem listu Evropske unije* primerno sredstvo za seznanitev vseh zainteresiranih strank o začetku formalnega postopka preiskave in za pridobitev od teh strank vseh informacij, ki bodo Komisiji pomagale pri nadaljnjem ravnanju.

Vendar morajo biti za to, da lahko zainteresirane stranke učinkovito predstavijo svoje pripombe, v objavljenem sklepu izrecno in jasno navedeni upoštevni dejanski in pravni elementi, kot je določeno v členu 6(1), prvi stavek, Uredbe 2015/1589⁴. Ti elementi so tisti, ki jih je treba v formalnem postopku preiskave preučiti za sprejetje končnega sklepa, s katerim Komisija odloči o obstoju in združljivosti zadevne državne pomoči ter po potrebi o obveznosti vračila te pomoči.

Če se po sklepu o začetku formalnega postopka preiskave pojavijo upoštevni dejanski ali pravni elementi, kot je v tem primeru prenos nekdanje družbe HelB na novo družbo HelB, je obveznost Komisije izpolnjena šele z objavo dopolnilnega sklepa o začetku postopka. Tako je Komisija s tem, da ni sprejela takega sklepa, kršila bistveno postopkovno zahtevo.

Na drugem mestu, Sodišče je analiziralo pritožbeni razlog, ki se nanaša na to, da naj bi Splošno sodišče kršilo načelo sorazmernosti s tem, da je menilo, da Komisiji ni bila dolžna določiti, v kolikšnem obsegu je treba od nove družbe HelB izterjati državno pomoč, ki izhaja iz spornih ukrepov.

³ Sklep Komisije (EU) 2020/1814 z dne 28. junija 2019 o državni pomoči SA.33846 (2015/C) (ex 2014/NN) (ex 2011/CP), ki jo je Finska izvedla za družbo Helsingin Bussiliikenne Oy (UL 2020, L 404, str. 10).

⁴ Uredba Sveta (EU) 2015/1589 z dne 13. julija 2015 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL 2015, L 248, str. 9).

V tem okviru predložitveno sodišče pojasnjuje, da je izterjava nezakonite pomoči namenjena ponovni vzpostavitvi prejšnjega stanja in da jo je mogoče šteti za ukrep, ki bi bil nesorazmeren glede na cilje določb Pogodbe DEU na področju državnih pomoči, le če je znesek, ki ga mora prejemnik pomoči vrniti, višji od diskontiranega zneska pomoči, ki jo je prejel.

Če je družbo prejemnico nezakonite državne pomoči kupila druga družba, ki nadaljuje gospodarsko dejavnost, je treba to pomoč izterjati od zadnjenavedene družbe, če se ugotovi, da ima ta družba še naprej dejansko korist od konkurenčne prednosti, povezane s prejemanjem navedene pomoči. V tem primeru načelo sorazmernosti obveznost vračila pomoči omejuje na znesek konkurenčne prednosti, ki jo je navedena družba dejansko ohranila.

Čeprav je v obravnavanem primeru Komisija v spornem sklepu ugotovila gospodarsko kontinuiteto med nekdanjo družbo HelB in novo družbo HelB ter iz tega sklepala, da je treba obveznost vračila nezakonite pomoči razširiti na zadnjenavedeno, pa se ni izrekla o obsegu pomoči, dodeljene nekdanji družbi HelB, ki jo je nova družba HelB dejansko še naprej koristila. Sodišče pa je tako kot Splošno sodišče poudarilo, da obstaja razlika med ugotovitvijo gospodarske kontinuitete in določitvijo deleža, v katerem je treba izterjati sredstva od prejemnikov te državne pomoči.

Zato je Splošno sodišče pravilno presodilo, da mora Republika Finska določiti znesek državne pomoči, ki ga je treba izterjati od nove družbe HelB.

Ob tem je Sodišče razveljavilo tako izpodbijano sodbo kot sporni sklep, ker kršitev bistvene postopkovne zahteve, ugotovljena v okviru prvega pritožbenega razloga, povzroči razglasitev ničnosti akta po samem zakonu.